

PROGRAM INNOWACYJNY

RADOŚĆ DZIAŁANIA - PRAKTYCZNA AKTYWNOŚĆ

AUTORZY

Danuta Tyrała, Izabela Rodzoch

Zespół Szkół Specjalnych
im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie

Program powstał w ramach realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet III, Działanie 3.3., Podziałanie 3.3.4.

Spis treści:

- I. Wstęp
- II. Warunki wdrażania programu
- III. Cele programu
- IV. Treści zajęć
- V. Przewidywane efekty
- VI. Zasady i sposoby ewaluacji
- VII. Załączniki
 - 1. Przykładowa karta obserwacji ucznia
 - 2. Przykładowa ankieta skierowana do uczniów
 - 3. Przykładowy scenariusz zajęć
- VIII. Bibliografia

I. Wstęp

Jako placówka z wieloletnią tradycją nauczania uczniów z upośledzeniem umysłowym poszukujemy nowych oddziaływań, bardziej skutecznych w pracy z dziećmi.

Śledząc nowości i różnorodność metod, staramy się poznawać i adoptować nowe metody do pracy z naszymi uczniami. Te poszukiwania były przyczyną podjęcia przez nas studiów podyplomowych na kierunku Terapia Pedagogiczna. System M. Montessori.

Nasza szkoła, stanowiąca ważny element w rozwoju dziecka za priorytet swojej działalności przyjęła jak najlepsze przygotowanie uczniów klas młodszych do działania, do praktycznego poznawania świata, co ułatwi im dalszą naukę w starszych klasach. Dlatego postanowiliśmy wykorzystać tę metodę do pracy z uczniami w naszej szkole.

Dzięki wprowadzonej w naszej szkole innowacyjnej metodzie opartej na zasadach M. Montessori. Uczniowie klas młodszych w ramach zajęć dodatkowych będą mogli nabyć, zwiększyć, rozszerzyć swoje umiejętności przewidziane w indywidualnych programach edukacyjnych. Pomogą w tym specjalnie zakupione i przygotowane pomoce montessoriańskie oraz specjalnie wyposażona pracownia.

II. Warunki wdrożenia programu

Program przeznaczony jest dla uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym Szkoły Podstawowej Specjalnej.

Do programu uczniowie zostaną zakwalifikowani na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania, której dokona: wychowawca ucznia, psycholog szkolny, nauczyciel terapeuta. Ocena ta będzie dokonywana z wykorzystaniem diagnozy komputerowej. Zajęcia

powinny być prowadzone w specjalnie zaadoptowanej, przygotowanej i wyposażonej pracowni montessoriańskiej.

Dzięki wprowadzonej w naszej szkole innowacyjnej metodzie opartej na zasadach M. Montessori. uczniowie klas młodszych w ramach zajęć dodatkowych będą mogli nabyć, zwiększyć oraz rozszerzyć swoje umiejętności przewidziane w indywidualnych programach edukacyjnych. Pomogą w tym specjalnie zakupione i przygotowane pomoce montessoriańskie oraz specjalnie wyposażona pracownia.

Założenia i cele programu są zgodne z Podstawą programową kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych.

W metodzie M. Montessori dziecko samodzielnie wybiera cele działania i podejmuje różne decyzje oraz konsekwentnie zmierza do realizacji swoich zamierzeń. Ćwiczy w ten sposób swoją wolę i rozwija niezależność, musi bowiem zdobyć się na wysiłek i wytrwałość oraz precyzję i dokładność w wykonywaniu czynności, gdzie ręce są bezpośrednim motorem działań, istotną rolę odgrywa tu także koncentracja uwagi.

Chcemy poprzez udział na zajęciach motywować ucznia do wykonywania różnych czynności. Praca rąk wzbogaca osobowość i doskonali małego człowieka. Podczas ćwiczeń z zakresu praktycznego życia dzieci bardzo szybko oswajają się z daną czynnością i znajdują w danym ćwiczeniu wielką przyjemność. Kształcą zmysł dotyku. Uczniowie klas młodszych nie nabyli nawyku systematycznej pracy, planowanego działania. Często są ociężali, nie wykazują inicjatywy do działania, wymagają ciągłej motywacji i zachęty.

Właśnie w tej metodzie dziecko samo kształci swoje zmysły, doskonali je stopniowo wybierając określone pomoce do pracy, a nauczyciel po cichu, spokojnie prowadzi dzieci od pojęć konkretnych i abstrakcyjnych do skojarzeń pojęciowych.

III. Cele programu

Zgodnie z Podstawą programową kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym celem edukacji jest rozwijanie autonomii ucznia niepełnosprawnego, wdrażanie go do funkcjonowania społecznego, a w szczególności wyposażenie go – stosownie do jego możliwości w takie umiejętności i wiadomości, które pozwolą mu na postrzeganie siebie jako osoby niezależnej, oraz aby:

- mógł porozumiewać się z otoczeniem w najpełniejszy sposób;
- zdobył maksymalną samodzielność w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych;
- był zaradny w życiu codziennym, adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności, oraz miał poczucie decydowania o sobie;
- mógł uczestniczyć w różnych formach życia społecznego na równi z innymi członkami danej zbiorowości, znając i przestrzegając ogólnie przyjętych norm współżycia.

Cele ogólne programu:

- rozwijanie u dzieci niepełnosprawnych wszechstronnych umiejętności pozwalających im w pełni funkcjonować w życiu codziennym oraz zaspokojeniu zainteresowań;
- wspieranie samodzielności i niezależności w ramach zajęć;
- rozwijanie samodzielności i koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- poznawanie świata na podstawie polisensorycznego doświadczenia i eksperymentowania;
- zdobywanie umiejętności porozumiewania się w sposób werbalny i pozawerbalny;
- doskonalenie umiejętności porządkowania, klasyfikowania i liczenia;
- zdobywanie i nabywanie umiejętności z zakresu kształcenia językowego;

- poznawanie wartości uniwersalnych na podstawie literatury dziecięcej;
- budzenie zainteresowania rzeczywistością przyrodniczą;
- wyrażanie twórczej postawy w różnych formach dziecięcej ekspresji;

Cele szczegółowe programu:

A. Ćwiczenia praktycznego dnia

- rozwijanie orientacji przestrzennej w czasie zabaw konstrukcyjnych;
- doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- wspieranie samodzielnych działań dziecka;
- kształtowanie nawyków higienicznych;
- wdrażanie dziecka do działań porządkowych;
- nabywanie umiejętności koncentracji uwagi;
- poznawanie świata na podstawie polisensorycznego doświadczenia i eksperymentowania;

B. Kształcenie zmysłów

- kształtowanie wrażliwości i pamięci słuchowej
- zapoznanie z barwami podstawowymi i pochodnymi
- pobudzanie samodzielności ucznia
- ćwiczenia uwagi i koncentracji
- nauka kontroli ruchu ręki
- kształtowanie struktur porządku

- wprowadzenie i utrwalenie pojęć związanych z określeniem wielkości np. duży-mały
- trening oka w rozpoznawaniu różnic długości
- budowanie aktywności umysłowej
- kształtowanie pamięci słuchowej, przygotowanie do odbioru wrażeń muzycznych poprzez uwrażliwienie na percepcję różnego rodzaju dźwięków w otoczeniu
- rozróżnianie smaków i zapachów
- zapoznanie z barwami podstawowymi i pochodnymi
- rozpoznawanie i nazywanie kolorów
- pobudzanie samodzielności ucznia
- możliwość oddziaływania na każdy ze zmysłów,
- rozpoznawanie dźwięków,
- rozróżnianie temperatury,
- rozróżnianie smaków i zapachów,
- rozwój motoryki i koordynacji ruchów,
- kształtowanie struktur porządku,
- zapoznanie z barwami podstawowymi i pochodnymi,
- rozpoznawanie i nazywanie kolorów,
- wprowadzanie i utrwalanie pojęć związanych z określaniem wielkości np. duży-mały,
- trening oka w rozpoznawaniu długości,
- kształtowanie pamięci słuchowej, przygotowanie do odbioru wrażeń muzycznych poprzez uwrażliwienie na percepcję różnego rodzaju dźwięków w otoczeniu,
- nauka kontroli ruchu ręki,

- rozróżnianie rodzaju powierzchni,
- przygotowanie do pisania,

C. Kształcenie językowe

- rozwijanie i doskonalenie motoryki małej i dużej,
- ćwiczenia analizatora wzrokowo-ruchowego w celu ustalenia lateralizacji,
- ćwiczenia orientacji przestrzennej,
- koordynowania ruchów ręki i oka
- poznawanie liter
- nabywanie umiejętności czytania i pisania
- rozwijanie umiejętności czytania i pisania

D. Edukacja matematyczna

- poznawanie cyfr i znaków matematycznych
- ćwiczenie sprawnego liczenia
- nabywanie umiejętności dokonywania prostych operacji matematycznych.

IV. Treści zajęć

Nasz program innowacyjny rozszerza treści przewidziane w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół specjalnych jest prosty i funkcjonalny. Dostosowany jest do potrzeb dziecka niepełnosprawnego. Wspólna praca nauczyciela i ucznia pozwoli lepiej zrozumieć ćwiczenia jakie dziecko będzie wykonywało na zajęciach. W toku ćwiczeń skupimy się na realizacji zagadnień, które zostały podzielone na cztery moduły:

Moduł I – Ćwiczenia praktycznego dnia

Moduł II- Kształcenie zmysłów

Moduł III- Kształcenie językowe

Moduł IV-Edukacja Matematyczna

Uczniowie klas młodszych nie nabyli nawyku systematycznej pracy, planowanego działania. Często są ociężali, nie wykazują inicjatywy do działania, wymagają ciągłej motywacji i zachęty.

Dzięki wprowadzonej w naszej szkole innowacyjnej metodzie opartej na zasadach M. Montessori. Uczniowie kl. I-III w ramach zajęć dodatkowych będą mogli nabyć, zwiększyć, rozszerzyć swoje umiejętności przewidziane w indywidualnych programach edukacyjnych.

A. Ćwiczenia praktycznego dnia

Lp	Treści zajęć	Zadania	Umiejętności ucznia
1.	Działania umożliwiające poznawanie wielowymiarowości człowieka	Tworzenie sytuacji pozwalających na kształtowanie świadomości własnego ciała oraz orientacji w przestrzeni przez : -zabawy orientacyjno – porządkowe,	-rozpoznaje i nazywa części ciała -rozdziela i nazywa prawą i lewą stronę własnego ciała -rozdziela i nazywa kierunki w przestrzeni (na prawo, na lewo, do przodu, do tyłu itp.)

		konstrukcyjne, plastyczne -ćwiczenia praktycznego dnia	-określa położenie przedmiotów w przestrzeni (nad, pod, za, obok, między itp.) -odkłada materiał rozwojowy i pomoce dydaktyczne na właściwe miejsce
2.	Wspieranie samodzielnych działań dziecka	Doskonalenie koordynacji ruchowej dziecka Działanie na montessoriańskim materiale rozwojowym podstawowym: a) ćwiczenia z drewnianymi ramkami: -wiązanie kokard, -zapinanie różnych zapięć (guziki, haftki, rzepy, napy, suwaki); b) ćwiczenia z wodą- przelewanie wody z wykorzystaniem naczyń o różnej pojemności; c) ćwiczenia z materiałem sypkim – przesypywanie materiału z wykorzystaniem naczyń o różnej pojemności; d) składanie serwet; e) dokładne czyszczenie i polerowanie: -lustra, -obuwia; f) pielęgnacja kwiatów ciętych Działanie na materiale rozszerzającym: a) ćwiczenia w przekładaniu materiału (szklane kulki, guziki, kamienie, koraliki, muszle, materiał przyrodniczy) przy użyciu odpowiednich narzędzi; b)ćwiczenia w:	- zapina guziki, napy ,haftki, rzepy - wiąże kokardki - precyzyjnie przelewa wodę - przelewa wodę posługując się zakraplaczem - nalewa wodę przez lejek - porównuje pojemność naczyń - barwi i przelewa wodę - przesiewa mąkę przez sito - przekłada kulki przy pomocy szczypczyków, pęsety, łyżeczki - przesypuje piasek przy użyciu naczyń o różnej pojemności - wiąże kokardę - zapina guziki, haftki, ,rzepy itp. - precyzyjnie przelewa wodę - nalewa wodę przez lejek - porównuje pojemność naczyń - posługuje się ściereczką - utrzymuje porządek - precyzyjnie przesypuje piasek do naczyń - przesiewa mąkę przez sito - nasypuje przez lejek i przy użyciu łyżeczki - zamiata rozsypany piasek, utrzymuje porządek - składa serwetki według określonych linii - poleruje powierzchnię przy użyciu ściereczki

		<ul style="list-style-type: none"> -przewlekaniu i nawlekaniu, -w zakręcaniu i odkręcaniu, -w zamykaniu i otwieraniu; <p>c)rozwijanie czynności porządkowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nakłada pastę - czyści obuwie przy użyciu szczotki - segreguje kwiaty według określonej cechy - przycina liście i łodygi - nalewa wodę do wazonu - komponuje bukiety -posługuje się pęsetą, zakraplaczem, łyżką, szczypcami - nawleka korale - przewleka i przeplata sznurówki - wyszywa bez igły - dopasowuje nakrętki na śruby, wieczka do naczyń plastikowych i szklanych - dobiera kluczyki do zamków - utrzymuje porządek w otoczeniu - wyciera stolik - zamiata podłogę
3.	Kształtowanie nawyków higienicznych	<p>Wyrabianie nawyków higienicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mycie rąk po korzystaniu z toalety, po działaniach plastycznych - korzystanie z toalety - dbałość o własny wygląd - korzystanie z chusteczek do nosa - zakrywanie ust podczas kichania i kaszlu 	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z zasadami higieny myje ręce - korzysta z toalety - troszczy się o wygląd ubioru, włosów - posługuje się chusteczką higieniczną (zakrywa usta i nos podczas kichania i kaszlu)

4.	Rozwój samodzielnego wywiązywania się z podejmowanych zadań	Wdrażanie do utrzymania porządku w najbliższym otoczeniu: -podczas pracy i zabawy -po skończonych działaniach -porządkowanie zabawek	- troszczy się o ład i porządek w pracowni, orientuje się w położeniu pomocy i zabawek - myje przybory - segreguje zabawki
5.	Rozwijanie i doskonalenie pamięci i zdolności kojarzenia oraz umiejętności skupienia uwagi na rzeczach i osobach	Wydłużanie czasu koncentracji uwagi oraz utrzymywanie koordynacji ruchów - ćwiczenia słuchowe(słuchanie, nasłuchiwanie, wysłuchiwanie) - ćwiczenia oparte na wzroku - ćwiczenia oparte na zmyśle powonienia - ćwiczenia oparte na zmyśle smaku - ćwiczenia w dotykaniu i wyczuwaniu	- odtwarza proste dźwięki, rozpoznaje dźwięki poszczególnych instrumentów - wybiera jeden przedmiot spośród wielu, opisuje przedmiot -identyfikuje przedmioty na podstawie

B. Kształcenie zmysłów

Lp.	Treści zajęć	Zadania	Umiejętności ucznia
1.	Różnice i podobieństwa między przedmiotami i zjawiskami - porządkowanie - klasyfikowanie - liczenie	1. Wprowadzenie w świat wymiarów: a) ćwiczenia z różową wieżą – kształcenie pojęć „duży – mały” b) ćwiczenia z brązowymi schodami – kształcenie pojęć „gruby – cienki” c) ćwiczenia z czerwonymi belkami – kształcenie pojęć „długi – krótki”	poprawnie wykonuje ćwiczenia podstawowe: - odtwarza strukturę: układa klocki od największego do najmniejszego i odwrotnie - układa klocki w pionie od największego do najmniejszego i odwrotnie - układa klocki w poziomie od największego do najmniejszego i odwrotnie - układa belki od najdłuższej do najkrótszej i odwrotnie

2.	Wspieranie samodzielnych działań dziecka.	<p>d) ćwiczenia z drewnianymi cylindrami do osadzania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształcenie pojęć „gruby – cienki”, „wysoki – niski”, „szeroki – wąski”, „głęboki – płytki”, „duży – mały”. <p>e) ćwiczenia z kolorowymi walcami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształcenie pojęć „duży – mały”, „wysoki – niski”, „gruby – cienki”, „szeroki – wąski”. <p>2. Wprowadzenie w świat figur i brył:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia z bryłami geometrycznymi <p>3. Wprowadzenie w świat barw:</p> <p>a) ćwiczenia z kolorowymi płytkami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształcenie wrażliwości na barwę; - wprowadzenie nazw barw; - operowanie pojęciami : „ciemny – jasny”, „ciemny – ciemniejszy - najciemniejszy”, „ciemniejszy niż...”, „jaśniejszy niż...” <p>4. Rozwijanie zmysłu słuchu:</p> <p>a) ćwiczenia z puszkami szmerowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształcenie wrażliwości i pamięci słuchowej; - posługiwanie się pojęciami: „cicho – głośno”, „cichy- cichszy – najcichszy”, „głośny – głośniejszy – 	<ul style="list-style-type: none"> - osadza cylindry według określonej kolejności - osadza cylindry z rozsypani <ul style="list-style-type: none"> - łączy ze sobą cylindry i walce w różnych konfiguracjach - klasyfikuje cylindry i walce według określonej cechy, np. dobiera w pary <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia i nazywa bryły - odnajduje bryły w otoczeniu <ul style="list-style-type: none"> - dobiera płytki w pary - układa tabliczki według stopnia nasycenia barwy – od najjaśniejszej do najciemniejszej i odwrotnie, - odnajduje w otoczeniu przedmioty w określonym kolorze, - rozpoznaje i nazywa kolory, <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia szmery o różnym natężeniu, - dobierauszki szmerowe w pary, - układauszki od najcichszej do najgłośniejszej i odwrotnie, - wskazuje brakującą puszkę w szeregu,
----	---	--	---

		najgłośniejszy”, „cichszy niż...”, „cichszy niż...”	
		<p>5. Rozwijanie zmysłu dotyku:</p> <p>a) ćwiczenia z deseczkami o zróżnicowanej fakturze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie zmysłu dotyku, rozdzielanie rodzaju powierzchni, operowanie pojęciami: „gładki – szorstki” <p>ćwiczenia rozszerzające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawa z wykorzystaniem tkanin o różnej szorstkości i wzorze, - zabawa z wykorzystaniem materiałów typu: papier ścierny, tapeta, <p>b) ćwiczenia z deseczkami (płytkami)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie zmysłu barycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - bada dotykiem powierzchnie deseczek, - rozróżnia jakość powierzchni, - używa określeń: „gładki – szorstki”, - dobiera tabliczki do pary.
		<p>6. Rozwijanie zmysłu smaku.</p> <p>a) Ćwiczenia z buteleczkami smakowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie zmysłu smaku, - ukazanie różnic między smakami, - kształtowanie pojęć: „słodki”, „słony”, „gorzki”, „kwaśny”, <p>Ćwiczenia rozszerzające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawa z wykorzystaniem owoców i warzyw o różnym smaku, 	<ul style="list-style-type: none"> - próbuje, rozpoznaje i nazywa smaki roztworu, - zestawia smaki w pary, - dopasowuje obrazki i podpisy z artykułami o różnym smaku do odpowiedniej buteleczki, - posługuje się pojęciami w praktyce.

	<p>7. Rozwijanie zmysłu węchu:</p> <p>a) Ćwiczenia z puszkami zapachowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie zmysłu powonienia, - ukazanie różnicy między zapachami, - kształtowanie pojęć: zapach miły, przyjemny, nieprzyjemny, świeży, duszący. <p>Ćwiczenia z materiałem rozszerzającym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie woreczków z zapachami, - parzenie herbat ziołowych, - wąchanie kwiatków. 	<ul style="list-style-type: none"> - zestawia zapach w pary, - dopasowuje obrazki i podpisy z artykułami o różnym zapachu do odpowiedniej puszki, - rozpoznaje zapach z otoczenia, - próbuje, rozpoznaje i nazywa zapachy.
--	--	--

C. Kształcenie językowe

Lp	Treści zajęć	Zadania	Umiejętności ucznia
1.	Wprowadzenie dziecka w świat pisma	<p>Wprowadzanie dziecka w świat pisma:</p> <p>a)ćwiczenia z metalowymi ramkami: ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej, przygotowanie do pisania ćwiczenia rozszerzające</p> <ul style="list-style-type: none"> -ćwiczenia usprawniające rękę: darcie, miażdżenie, gnieciecie papieru, lepienie, modelowanie, nawlekanie koralików, wycinanie, wydzieranie, kalkowanie; -pisanie w makro- i mikroprzestrzeni: kreślenie znaków w powietrzu, na stoliku, na plecach 	<ul style="list-style-type: none"> -obrysowuje wnętrze ramki obrysowuje figurę -łączy figurę z ramką -łączy figury w różnych kombinacjach -zakreśla powierzchnię figury -podejmuje i wykonuje ćwiczenia przygotowujące rękę do pisania

		kolegi, na piasku;	
2.	Poznanie symboli i znaków	Wprowadzanie dziecka w świat pisma: a)ćwiczenia z literami z papieru ściernego: -doświadczanie kształtu liter poprzez dotyk; -wielozmysłowe poznanie liter (rysowanie na plecach, na ręce, na tacy z piaskiem, kalkowanie);	-rozpoznaje i nazywa litery z papieru ściernego -odwzorowuje kształt liter, np. piasku -kalkuje litery, układa je w kombinacje
3.	Nabywanie i rozwijanie umiejętności grafomotorycznych	Ćwiczenia grafomotoryczne: łączenie kropek, linii, rysowanie linii równoległych, ukośnych, pętelek, ślimaków, pogrubianie konturów, kreślenie szlaków literopodobnych oraz liter, pisanie szlaków i liter w liniaturze na małych i dużych formatach	-podejmuje ćwiczenia w kartach pracy -kreśli szlaczki, rysuje linie, łączy kropki -odnajduje właściwe miejsce w liniaturze, pisze od strony lewej do prawej
4.	Rozwijanie umiejętności czytania	Stwarzanie warunków do nauki czytania: a)ćwiczenia słuchu fonematycznego-dzielenie prostych wyrazów na sylaby b)ćwiczenia z ruchomym alfabetem – układanie wyrazów; c)ćwiczenia z literami	-kojarzy literę z głoską -dzieli wyrazy (dwusylabowe) na sylaby -układa z alfabetu ruchomego wyrazy i podpisy do obrazków -rozpoznaje i nazywa poszczególne litery w wyrazie
5.	Stwarzanie sytuacji do rozwijania mowy i języka dziecka w życiu codziennym	Wzbogacanie czynnego słownika dzieci poprzez bezpośredni kontakt z -przedmiotem a) wykorzystanie codziennych sytuacji do rozwijania mowy i języka dziecka w czasie zajęć	- określanie nazwy przedmiotu na podstawie bezpośredniej obserwacji -przyporządkowanie tekstu do ilustracji -dobieranie konkretnego do ilustracji -samodzielne omawianie historyjek czteroobrazkowych

6.	Wprowadzanie w świat literatury z wykorzystaniem bajek, legend, baśni, opowiadań i wierszy	Pomaganie dziecku w poznawaniu świata literatury dziecięcej	<ul style="list-style-type: none"> -wydłużanie czasu koncentracji uwagi -potrafi nazwać bohaterów poznanych bajek -rozdziela dobro i zło -dokonuje oceny bohaterów poznanych utworów -wyciąga wnioski -rozpoznaje nastrój utworu - próbuje samodzielnie opowiedzieć swoimi słowami bajkę
----	--	---	---

D. Edukacja matematyczna

Lp	Treści zajęć	Zadania	Umiejętności ucznia
1.	Wprowadzenie w świat liczb od 0 do 10 z wykorzystaniem montessoriańskiego materiału rozwojowego	-ćwiczenia z beleczkami, przyswajanie pojęcia liczb od 1 do 10 i liczenia od 1 do 10, wstępne doświadczenia z systemem metrycznym	<ul style="list-style-type: none"> -układa beleczki od najkrótszej do najdłuższej -przelicza, posługując się liczebnikami głównymi
2.	Poznanie symboli i znaków matematycznych	<ul style="list-style-type: none"> -ćwiczenia z cyframi z papieru ściernego- poznanie cyfr od 0 do 9, kojarzenie nazw z symbolami cyfr, przygotowanie do pisania cyfr -ćwiczenia rozszerzające: pisanie cyfr na tackach z piaskiem, kalkowanie -ćwiczenia z wrzecionami matematycznymi- poznanie zbioru liczb od 1 do 9 rozłożonego na jedności, wprowadzenie pojęcia liczby 0, nauka kolejności liczb od 1 	<ul style="list-style-type: none"> -doświadcza kształtu poszczególnych cyfr przez dotyk -rozpoznaje i nazywa cyfry -odwzorowuje kształt cyfr -przelicza wrzeciona i przyporządkowuje je do skrzyneczki z odpowiednią cyfrą - rozpoznaje i nazywa liczbę 0

		<p>do 9, przyporządkowanie konkretnego (wrzeczona) do symbolu cyfry</p> <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia z czerwono – niebieskimi sztangami i tabliczkami z cyframi – układanie sztang od 1 do 10 i przyporządkowywaniem tabliczek z cyframi; - ćwiczenia z czerwonymi żetonami i cyframi – kształtowanie pojęć „liczba parzysta”, „nieparzysta”; <p>- ćwiczenia z kolorowymi perełkami (utrwalanie wiadomości na temat liczby) – liczenie od 1 do 10, rozkład na jedności, pojęcia: „parzysty – nieparzysty”, dodawanie i odejmowanie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - układa cyfry od 1 do 10 i przyporządkowuje odpowiednią liczbę żetonów, układając je w pary - rozpoznaje i nazywa liczby parzyste i nieparzyste; - przelicza perełki w kolejności od 1 (za każdym razem liczy) - nazywa poszczególne wielkości - porządkuje poszczególne wielkości - porządkuje liczby na parzyste i nieparzyste - dodaje i odejmuje na konkretach
3.	Utrwalanie zdobytych umiejętności matematycznych przy wykorzystaniu gier dydaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> -tworzenie gier „Ściganek” z zaznaczonym wątkiem matematycznym; - ćwiczenia w dokładaniu do kart liczbowych odpowiedniej liczby konkretnych, np.: patyczki, korale, kasztany itp.; 	<ul style="list-style-type: none"> - przelicza liczmany - porównuje liczebność zbiorów przez ustawienie liczmanów w pary
4.	Umożliwienie dziecku wykorzystania zdobytych umiejętności w codziennym życiu.	-wykorzystuje nabyte umiejętności w życiu codziennym	-przelicza owoce w sklepie

V. Przewidywane efekty

Dla szkoły:

- wzbogacenie oferty edukacyjnej o atrakcyjne zajęcia
- doposażenie sal i pracowni w specjalistyczne pomoce dydaktyczne
- przeszkolenie nauczycieli w zakresie diagnozy komputerowej

Dla uczniów:

zwiększenie samodzielności i niezależności w ramach zajęć w szkole oraz wykorzystanie zdobytych umiejętności w życiu codziennym,

- nauka nowych umiejętności: w zakresie higieny, samoobsługi,
- umiejętność wykonywania czynności bez pomocy dorosłych,
- zdobycie nowych doświadczeń, które będą pozytywnym bodźcem w rozwoju,
- rozwój umiejętności muzyczno-ruchowych ,
- rozwój mowy biernej i czynnej,
- podniesienie poziomu samoświadomości i samodzielności uczniów,
- poprawa umiejętności współdziałania w grupie,
- redukcja napięć psychicznych i fizycznych organizmu,
- usprawnienie techniki oddychania,
- usprawnienie koordynacji wzrokowo – ruchowej i wydłużenie czasu koncentracji uwagi dziecka na działaniu celowym,
- pobudzenie motywacji do działania.

Realizacja innowacji przyniesie wiele korzyści zarówno dla uczniów jak i nauczycieli realizujących program. Uczniowie będą mieli możliwość uczestniczenia w różnych formach aktywności oddziałującej na ich zmysły, przez co posiadą nowe umiejętności. Nauczyciele natomiast zdobędą doświadczenie w prowadzeniu nowych metod.

VI. Zasady i sposoby ewaluacji

Ewaluacji będą dokonywać nauczyciele prowadzący zajęcia. Będą oni na bieżąco obserwować pracę ucznia. Wszystkie spostrzeżenia i uwagi będą zapisywane w karcie obserwacji do tego posłuży karta oceny ucznia. Po każdym semestrze zostanie przeprowadzona ankieta wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Ankieta ta ma odpowiedzieć na pytanie: czy zajęcia były atrakcyjne? (pytanie skierowane do uczniów), czy udział ucznia w zajęciach przyczynił się do większej samodzielności w zakresie samoobsługi i technik szkolnych? (pytanie skierowane do wychowawców), czy zwiększyła się samodzielność dziecka w niektórych obowiązkach domowych? (pytanie skierowane do rodziców).

Do przeprowadzenia ewaluacji posłużą następujące narzędzia:

- Karta obserwacji ucznia.
- Ankieta obrazkowa dla ucznia.
- Ankieta dla wychowawców.

Wyniki ewaluacji zostaną opracowane przez nauczycieli prowadzących zajęcia i przedstawione radzie dyrekcji, nauczycielom wychowawcom oraz rodzicom.

VII. Załączniki

KARTA OBSERWACJI UCZNIĄ

IMIĘ I NAZWISKO.....

WIEK.....

KLASA.....

A – Bardzo dobrze

B – Dobrze

C – Słabo

Ocena I – obserwacja wstępna

Ocena II obserwacja półroczna

Ocena III – obserwacja końcowa

ĆWICZENIA PRAKTYCZNEGO DNIA

L.P	Umiejętności ucznia	Ocena I	Ocena II	Ocena III
1.	Rozpoznaje i nazywa części ciała.			
2.	Rozróżnia i nazywa prawą i lewą stronę własnego ciała.			
3.	Rozróżnia i nazywa kierunki w przestrzeni (na prawo, na lewo, do przodu, do tyłu itp.).			

4.	Odkłada materiał rozwojowy i pomoce dydaktyczne na właściwe miejsce.			
5.	Zapina guziki, napy ,haftki, rzepy.			
6.	Wiąże kokardkę.			
7.	Precyzyjnie przelewa wodę.			
8.	Przelewa wodę posługując się zakraplaczem.			
9.	Nalewa wodę przez lejek.			
10.	Porównuje pojemność naczyń.			
11.	Barwi i przelewa wodę.			
12.	Przesiewa mąkę przez sito.			
13.	Posługuje się pęsetą, zakraplaczem, łyżką, szczypcami.			
14.	Przekłada kulki przy pomocy szczypczyków, pęsety, łyżeczki.			
15.	Przesypuje piasek do naczyń o różnej pojemności.			
16.	Zamiata rozsypany piasek, utrzymuje porządek.			
17.	Segreguje kwiaty według określonej cechy.			
18.	Przycina liście i łodygi.			

19.	Nalewa wodę do wazonu.			
20.	Komponuje bukiety.			
21.	Nawleka korale.			
22.	Przewleka i przeplata sznurówki.			
23.	Wyszywa bez igły.			
24.	Składa serwetki według określonych linii.			
25.	Dopasowuje nakrętki na śruby, wieczka do naczyń plastikowych i szklanych.			
26.	Dobiera kluczyki do zamków.			
27.	Posługuje się ściereczką.			
28.	Utrzymuje porządek w miejscu pracy.			
29.	Wyciera stolik.			
30.	Zamiata podłogę.			
31.	Troszczy się o ład i porządek w pracowni, orientuje się w położeniu pomocy i zabawek.			
32.	Myje przybory.			

33.	Segreguje zabawki.			
34.	Zgodnie z zasadami higieny myje ręce.			
35.	Korzysta z toalety.			
36.	Troszczy się o wygląd ubioru, włosów.			
37.	Posługuje się chusteczką higieniczną (zakrywa usta i nos podczas kichania i kaszlu).			

KSZTAŁCENIE ZMYŚLÓW

L.P	Umiejętności ucznia	Ocena I	Ocena II	Ocena III
1.	Układa klocki od najmniejszego do największego i odwrotnie.			
2.	Układa klocki w pionie- od największego do najmniejszego.			
3.	Układa klocki w poziomie- od najmniejszego do największego i odwrotnie.			
4.	Układa sztangi od najdłuższego do			

	najkrótszego i odwrotnie.			
5.	Osadza cylindry według określonej kolejności.			
6.	Osadza cylindry z rozsypanki.			
7.	Łączy ze sobą cylindry i walce w różnych konfiguracjach.			
8.	Klasyfikuje cylindry i walce według określonej cechy, np. dobiera w pary.			
9.	Rozróżnia i nazywa bryły.			
10.	Odnajduje bryły w otoczeniu.			
11.	Dobiera płytki w pary.			
12.	Układa płytki według stopnia nasycenia barwy od najjaśniejszej do najciemniejszej i odwrotnie.			
13.	Odnajduje w otoczeniu przedmioty w określonym kolorze.			
14.	Rozpoznaje i nazywa kolory			
15.	Rozróżnia szmery o różnym natężeniu.			
16.	Dobiera puszki szmerowe w pary.			
17.	Układa puszki od najciszej do najgłośniejszej i odwrotnie.			
18.	Wskazuje brakującą puszkę w szeregu.			
19.	Bada dotykiem powierzchnie deseczek.			
20.	Używa określeń: „gładki szorstki”			
21.	Dobiera tabliczki w pary.			
22.	Rozpoznaje smaki.			
23.	Zestawia smaki w pary.			
24.	Dopasowuje obrazki i podpisy z artykułami o różnym smaku do odpowiedniej puszki.			
25.	Posługuje się pojęciami			

	w praktyce.			
26.	Zestawia zapachy w pary.			
27.	Dopasowuje obrazki i podpisy z artykułami o różnym zapachu do odpowiedniej puszki.			
28.	Rozpoznaje zapachy z otoczenia.			
29.	Próbuje, rozpoznaje i nazywa zapachy.			

KSZTAŁCENIE JEZYKOWE

L.P	Umiejętności ucznia	Ocena I	Ocena II	Ocena III
1.	Obrysowuje wnętrze ramki.			
2.	Obrysowuje figurę.			
3.	Łączy figurę z ramką.			
4.	Łączy figury w różnych kombinacjach.			
5.	Zakreśla powierzchnię figury.			
6.	Podejmuje i wykonuje ćwiczenia przygotowujące rękę do pisania.			
7.	Rozpoznaje i nazywa litery z papieru ściernego.			
8.	Odwzorowuje kształt liter, np. piasku.			

9.	Kalkuje litery, układa je w kombinacje.			
10.	Podjmuje ćwiczenia w kartach pracy.			
11.	Kreśli szlaczki, rysuje linie, łączy kropki.			
12.	Odnajduje właściwe miejsce w liniaturze, pisze od strony lewej do prawej.			
13.	Kojarzy literę z głoską.			
14.	Dzieli wyrazy (dwusylabowe) na sylaby.			
15.	Układa z alfabetu ruchomego wyrazy i podpisy do obrazków.			
16.	Rozpoznaje i nazywa poszczególne litery w wyrazie.			
17.	Określa nazwę przedmiotu na podstawie bezpośredniej obserwacji.			
18.	Przyporządkowuje tekst do ilustracji.			
19.	Dobiera konkret do ilustracji.			
20.	Samodzielnie omawia historyjki cztero obrazkowe.			
21.	Potrafi nazwać bohaterów poznanych bajek.			
22.	Rozróżnia dobro i zło.			
23.	Dokonuje oceny bohaterów poznanych utworów.			
24.	Wyciąga wnioski.			
25.	Rozpoznaje nastrój utworu.			
26.	Próbuje samodzielnie opowiedzieć swoimi słowami bajkę.			

EDUKACJA MATEMATYCZNA

L.P	Umiejętności ucznia	Ocena I	Ocena II	Ocena III
1.	Układa beleczki od najkrótszej do najdłuższej.			
2.	Przelicza, posługując się liczebnikami głównymi.			
3.	Rozpoznaje kształt poszczególnych cyfr przez dotyk.			
4.	Rozpoznaje i nazywa cyfry.			
5.	Odwzorowuje kształt cyfr.			
6.	Przelicza wrzeczona i przyporządkowuje je do skrzyneczki z odpowiednią cyfrą.			
7.	Rozpoznaje i nazywa liczbę 0.			

INNE UWAGI O DZIECKU

.....

.....

.....

.....

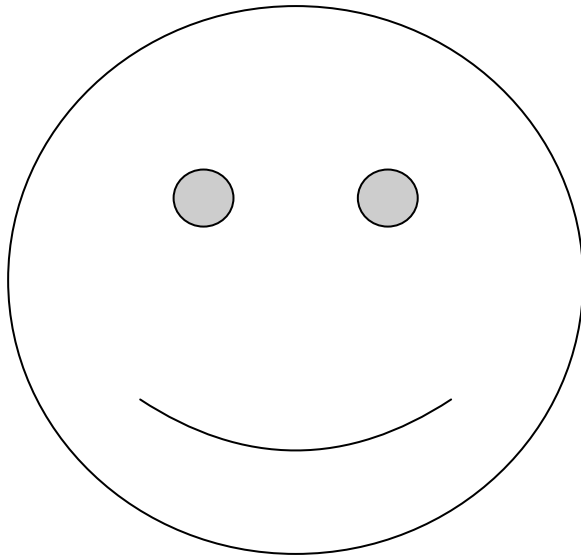
ANKIETA DLA UCZNIĄ

IMIĘ I NAZWISKO.....

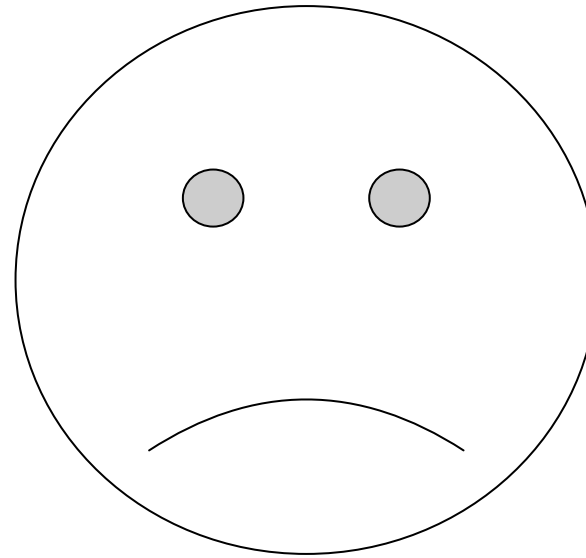
WIEK.....

KLASA.....

Czy zajęcia sprawiły ci radość, czy dobrze się na nich czułeś/czowałaś?

TAK

NIE

DATA.....

PODPIS OSOBY PROWADZACEJ ZAJĘCIA.....

Przykładowy scenariusz zajęć

MODUŁ – KSZTAŁCENIE ZMYŚLÓW

Temat: Pielęgnacja ciętych kwiatów.

I. Opis materiału: cięte kwiaty, wiaderko, ścierka, wazonny różnej wielkości i różnego kształtu, ręcznik frotowy, tacka na odpadki, nożyczki, dzbanek do połowy wypełniony wodą.

II. Wiek: od 3 lat

III. Cel:

1. Bezpośredni:

Zwrócenie uwagi na to, co jest potrzebne roślinom do życia.

2. Pośredni:

Rozwój i koordynacja ruchów.

Wyrobienie zmysłu estetycznego.

Wzbudzanie szacunku dla życia, dla natury.

IV. Przebieg prezentacji:

Przygotowanie:

1. N. Wskazuje na odpowiednie miejsce na półce i zaprasza D. do przyniesienia tacy.
2. N. Rozwija ręcznik na stole i kładzie cięte kwiaty na ręczniku, następnie rozkłada inne przybory według kolejności używania od lewej do prawej, od góry
3. N. Dobieramy najwłaściwszy kształt i odpowiednią wazonu;
4. N. Przygotowujemy dzbanek do połowy napełniony wodą;

5. N. Z dzbanka przelewamy wodę do wazonu, przykładając ręcznik do przedniej części dzbanka, by nie wylała się ani jedna kropla;
6. N. Ścieramy krople wody, które przy napełnieniu wazonu ściekły na ręcznik;
7. N. Przygotowujemy kwiaty do bukietu:
 - bierzemy kwiat,
 - obrywamy dolne liście
 - ucinamy nożyczkami część łodygi na odpowiedniej wysokości
 - wkładamy kwiaty do wazonu
8. Porządkujemy miejsce pracy;
9. Wilgotny ręcznik odwiesza na stojak.
10. Teraz pytamy czy D. Chce powtórzyć ćwiczenie.
11. Po zakończeniu wszystko układamy na tacę i odnosimy na półkę.

V. Elementy wzbudzające zainteresowanie:

Układanie bukietu.

Tworzenie własnej kompozycji.

VI. Kontrola błędów:

W razie nieprawidłowego wykonania ćwiczenia widać rozlaną wodę.

Zwieszające się lub zbyt głęboko wciśnięte kwiaty.

VII. Transfer:

Sprawne nalewanie płynów.

Tworzenie kompozycji, dobieranie i nazywanie kolorów.

VIII. Ćwiczenia poprzednie:

Przelewanie płynów.

Mycie stołu.

IX. Ćwiczenia następne:

Zajmowanie się kwiatami, które już dość długo stoją w wazonie.

V. Bibliografia:

1. Guz S.: *Metoda Montessori w Przedszkolu i szkol.* Lublin 2006, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej.
2. Albinowska A, Czekalska R.: *Odkryjmy Montessori raz jeszcze...* . Kraków 2008, Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
3. Montessori M.: *Domy Dziecięce.* Warszawa 2005, Wydawnictwo Akademickie „Żak”.